

Mülkiye

Erdi BATUR / (E) Vali

Büyük Türk Hakanı Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethine kadar bir Beylik olan Osmanlı Devletinde genel idare elemanı yetiştiren her hangi bir kaynak yoktu. Bu ihtiyaç ya özel öğrenimle yetişmişlerin arasından veya o zamanın okulu olan medresede genel öğretim görmüş olanlardan faydalanılmak suretiyle gideriliyordu. Osmanlı İmparatorluğu 1839'da hukuka bağlı devlet dönemine girinceye kadar "Genel İdare Teşkilatı" da bu ihtiyacı geniş ölçüde hissettirecek durumda değildi. Ülke, idari teşkilat kademesi olarak "Has, Tımar ve Zeamet Adem-i Merkezîyet" sistemi ile idare edilen kısımlara ayrılmış, ayrıca Devlete bağlı yarı bağımsız her beylik veya Eyalat-ı Mümtaze kendi usul ve törelerine göre eyaletleri idare etmişti.

Osmanlı Devletinin kuruluşundan 1453 yılına gelinceye kadar, yapmış olduğu savaşlar sonucu kazandığı yerleri uç beylerine, komutanlara, kahramanlık gösteren beylere padişah iradesiyle atayarak yönetmiş, kendine özgü temel üzerine oturtmuş idari teşkilatı vardı. Fethedilen yerlere zafer kazanan komutan yönetici olarak atanır ve kendi ismi ile anılırdı. Örnek; Karamürsel, Kocaali, Karacabey, Süleyman Paşa gibi.

Fethihler sonucu sınırları gittikçe artması sebebiyle büyüyerek gelişen Osmanlı Devleti 1453'de İstanbul'u fethi ile Devlet hukuken İmparatorluk şekline girince, genel idarede büyük değişiklikler meydana gelmiş, teşkilat genişlemiş ve imparatorluğun özelliğine göre yeni

kuruluşlar vücut bulduğu için büyük değişiklikler meydana gelmişti. Geniş ölçüde bir değişikliğin yeni elemanlara ihtiyaç göstermesi doğaldı. Bu sebeple Osmanlı tarihinde ilk genel idare eleman kaynağı olarak İstanbul Topkapı Sarayı içinde 1460 yılında "Enderun Mektebi" açıldı. Sarayda, genel idarede ve diğer amme işlerinde çalışacak personeli bu okul yetiştirecekti.

Bu okul, klasik dini öğretim yapan medreseden farklı olarak, bugünün harp okulu, siyasal bilgiler ve hukuk fakülteleri, güzel sanatlar, konservatuvar, veteriner ve edebiyat fakültelerinin bütün fonksiyonlarını içine alan 14 yıllık yüksek okul seviyesinde idi.

Farsça kelime olan Enderun; saray ve büyük konakların iç kısmı anlamını taşır ve bunlar için genel idare ve diğer amme işlerinde çalışacak personeli yetiştirirdi. Okula, Acemi Oğlan Ocağı'nda ilk genel öğrenimi tamamlamış devşirme çocuklar, bu iş için yetişmiş uzmanlarca çok sıkı bir muayeneden geçirilerek alınırdı. Yeniden düzenlemelerle Devlet ihtiyacına cevap verecek hale getirilen Enderun, lüzumlu çeşitli eğitim ve öğretim kollarına ayrılan mektebe, devşirme çocukların alınması 18'inci asır sonuna kadar devam etmişti. Devletin ihtiyaç duyduğu her alanda, yüksek kademede görev alan devlet adamları yanında valiler, elçiler ve paşalar yetiştirmiş bu okula nedense imparatorluğun gerçek sahibi Türk çocuklarına kapalı kalmış, aksine Türk olmayan, kölelikten yetişme kişilere açık olmuştur.

İmparatorluk, parlak ve mükemmel dönemler yaşadıkdan sonra çeşitli tesir ve sebepler yüzünden duraklama ve gerilemeye başlayınca, devlet yönetimini elinde bulunduranlar bu gerilemenin önüne geçmek, çöküntüyü durdurmak istediler. İşte "Mülkiye Mektebi" bu düşünce ile kurulan, büyük bir zorunluluk ve ihtiyacın doğurduğu ve lüzumunu bugüne kadar kendini kamuoyuna kabul ettirmiş bir kültür kurumudur.

MEKTEB-İ FÜNÜN-İ MÜLKİYE

Kurumları doğuran ihtiyaçtır. Her çeşit kuruluş bu temele dayanır. Doğarlar, gereklilik derecesine, yer ve zamana cevap veriş oranına göre varlıklarını sürdürürler. Osmanlı İmparatorluğu, parlak ve mükemmel devirler yaşadıkdan sonra, çeşitli etkenler yüzünden gerileme devrine girdiğinde, yönetimde bulunan yurtsever düşünceli zevat bunun önüne geçmek isteğiyle hareket ederek gerilemenin devlet yönetiminde tutulan yolun sakatlığı ortak noktasında birleştirdiler. Bu düşünce ile olayların derinliğine inildikçe çarenin "sistem ve adam sorununun" çözülmesinde karar kıldılar.

Bu düşünce ile ıslahat ve yenileştirme çabalarına girişildi. Konulacak yeni sistemi buna uygun şekilde yetişecek kişiler yürütecekti. İşte "Mülkiye Mektebi" bu düşünce ile kurulup, bugüne kadar kendini kamuoyuna kabul ettirmiş bir kültür kurumudur.

UMURU MÜLKİYE NEZARETİNİN KURULMASI

Osmanlı Devleti'nde günümüz anlamında bakanlık kurulmasından önce işlerinden sorumlu ilk görevliye "Sadaret Kethüdası" adı verilmiş, Divan-ı Hümayun üyesi olan bu makam, Padişah 2'inci Mahmut döneminde yapılan reform sonucu

<https://tarihnedio.com/mulkiye-mektebinin-acilmasi/>

1836 yılında Umur-ı Mülkiye Nezareti adını almıştır. Bir yıl sonra adı “Dahiliye Nezareti” olarak değiştirilmiştir. Mektupçu, Kaim makam, Mutasarrıf, Mülkiye Müfettişi ve Vali gibi kamu görevlilerin tayin, koordinasyon, bütçe ve idari işlerinden sorumlu olmuştur.

MÜLKIYE’NİN KURULUŞU

Padişah Abdülmecid zamanında Islahat Fermanının amir hükmü uyarınca önce Dahiliye Nezareti kurulmuş, 24 Eylül 1858’de “Valilerin, Mutasarrıfların, Kaymakamların ve Kaza Müdürlerinin görev ve yet-

kilerini belirten “Vülat-ı İ’zam ve Mutasarrıf-ı Kiram ve Kaymakamların ve Müdürlerin Vezaiifini şamil talimat” adlı kanun yürürlüğe konmuştur.

Çağın gidişine uygun ve bilgili Genel İdare Elemanı yetiştirecek bir kaynak olarak okula ihtiyaç olduğundan konunun ciddiyeti göz önüne alınarak “Kaymakamlık ve Müdürlük gibi umur-i mülkiye’de müstahdem olacak memurlara mahreç olmak üzere bir “Mekteb-i Mülkiye” açılması hususunda incelemelerde bulunup teklif yapılması için devrin parlamentosu yerinde olan Meclis-i Vala’ya teklif verildi. Böylece 12 Şu-

bat 1859 cumartesi günü başta Sadrazam Ali Paşa olduğu halde bütün hükümet üyelerinin bulunduğu törenle nur, irfan ve ülkü ocağı Mülkiye büyük Türk Milletinin hizmetine girdi.

Bu esaslar içinde Türk İdari Tarihine ilk mülkiyeli idare amiri olarak birincilikle mezun olan, maruf edebiyatçı Agah Sırrı Levend’in babası Mehmet Sırrı Efendi tercihan, açık bulunan Preveze Kazası Müdürlüğüne tayini yapılmıştır.

Sultan Abdülmecid döneminde başkent ve vilayetlere yeni bir düzenleme getirme, yönetsel kurumları yenileme konusunda önemli adımlar atıldı. Mülkiye’nin 2 yıllık öğrenimi 1867’de 4 yıla çıkarılmış, daha başlangıçta orta öğretim kurumlarının iyi yetişmiş gençlerini seçme sınavı ile alınması ilkesinin kabulü bu imkânsız olumlu hale getirmiş, Mülkiyelinin hayata atıldıktan sonra amme hizmetlerindeki başarılarını sağlam temel üzerine oturmuştur.

50 öğrenci ile ilk mezunlarının sınavlarında hazır bulunan Sadrazam Keçecizade Fuat Paşa ve bazı hükümet üyelerinin sınav sonuçlarından memnun kaldıklarını beyan etmelerinden sonra; memleketin kalkınması, halkın refah ve güvenliğinin sağlanması, idarenin ehil ellerde olması ile mümkün olacağından bahisle idare amirlerinin kaliteli, şahsiyet sahibi, bilgili, kabiliyetli kimselerden seçilmesi tedbirlerinin alınması ile açıldığından beri mezunlarının kısa zamanda büyük ve faydalı sonuçlar elde edilen Mülkiye Mektebi’nin memleket ihtiyacına daha geniş ölçüde cevap vermesi için hem öğrenci sayısının artırılması, hem de öğretim usulünün ve yönetimin genişletilmesi konusunda karar kılmışlardır.

Mektepli ilk idare amirliği için alınan prensip kararları, Padişah’ın iradesi

<https://listelist.com/ankara-universitesi-siyasal-bilgiler-fakultesi/>

alındıktan sonra yürürlüğe konulması ile "idare amirliği" münhasıran Mülkiye mezunlarına tahsis edilmesi kararı "idare hukuku tarihi" yönünden önemli bu prensip karar teklifi ve bunu onaylayan irade ile kanunlaşmıştır.

Bilim ve eğitimin, bir millete onur ve erdemlik getireceği delil ve şahide ihtiyaç duyurmayacak gerçeklerden hareketle, Mülkiye'nin ders konuları yenilikçi ve çağdaş görüşlerle tertip edilip, Devletin lüzum gördüğü konuları kapsayan hukuk ağırlıklı müfredatı olmuştur.

Padişah II. Abdulhamid, okulu himayesine alarak yönetim ve öğretim sisteminde değişiklik yapıp, öğrenim 5 yıla çıkarılmış, Mülkiye ve Galatasaray'ın lise kısmı öğrenciler kabul edilmiştir. Bu değişmeden sonra, genel idare teşkilatı kademelerine Mülkiye mezunları tayin edilmesi kararı verilmiş İçişleri, Dışişleri, Maliye nezaretleri üst kademe memurlukları ile Danıştay, Sayıştay atanmaları yapılmıştır. 1879 yılı diploma töreninden sonra kaymakamlıklara atananları Sultan Abdülhamid kabul ederek iltifata mazhar olmuşlardır. Okulun yatılı olmasıyla öğrenimin daha verimli olacağı kararı da bu yolda karar verilmiş.

Mülkiye mezunlarının bir prensibe göre atanmaları karar altına alınarak, idare amiri olmak isteyenler vali ve mutasarrıf maiyetinde belirli bir süre staj görüp, uygulamalı bilgi ve görgüye sahip kılınmaları için 1885 yılında Maiyet Memurluğu ihdas edilmiş.

1888 tarihindeki 11'inci diploma töreninde Sadrazam Kamil Paşa ve Hükümet erkânı huzurunda yapılan konuşmalarda mülkiye mezunlarına verilen önemin azlığından bahsedilip, yeni teklifler ortaya atılması törenin ilginç yönü olmuştur.

Umur-ı Askeriyemizin medarı iftihar olup Tarih-i Osmani'de bir mevki-i ali tutacak müessesat-ı hayriyye'den bulunan Mekteb-i Harbiyye-i Şahane nasıl bir eser-i ali-i Mahmudi (Sultan Mahmud'un eseri) ise, "Mekteb-i Mülkiyye-i Şahane dahi ehemmiyet cihetiyle her halde ondan dun olmayacak (geri kalmayan) eser-i celil-i Hamidi (Sultan Hamid'in büyük eseri), denilmesi suretiyle Mekteb-i Mülkiyye'ye yüklenen ümit ve emellerin ne derece büyük olduğu kurulduğu günden itibaren izhar buyrulduğundan anlaşılacağı üzere mektebin yetiştirdiği mezunlara ne kadar ehemmiyet verildiği ilk mezunların Maiyet-i Müstakille-i Senniye'lerine alınmasıyla müsteban olmuştur" sözlerini takiben "mezunların derece-i ehliyet ve liyakatleriyle mütenasib memuriyetlerde istihdam olunduğunu görmekte müteşekkir olacağız" denilerek tören sona ermiştir.

Açıldığından beri geniş bir serbesti havası ve müspet ilim zihniyeti içinde öğrenim yapma ve ülkücü insan yetiştirme görevine devam eden okul, Sultan Abdülhamid Han döneminde bilim ve hürriyet yolunda, çağın gerçeklerine uygun hale getirilmiştir.

İkinci Meşrutiyet ilanını takip eden günlerde giriş sınavları kaldırılmış, öğrenci sayısı artmış, yatılı olma kaldırılmış, fakat bu değişikliğin iyi sonuç vermeyeceği anlaşılınca öğrenci sayısı 40'a indirilmiş ve bu sayı 1936 yılına kadar devam etmiş, diğer yandan tekrar yatılı duruma 1911 yılında geçilmiştir.

Meşrutiyet döneminde Mülkiye'nin geleceği ile ilgili reform çalışmaları sonucu yıllık öğrenim süresinde, ikinci sınıftan sonra öğrenim idari, mali ve siyasi olmak üzere üç şubeye ayrılarak ders programları buna göre ayarlandı. O tarihlerde kabine-nin önemli nazırlıklarını, bükrasi-

nin yüksek kademelerini Mülkiyeliler işgal etmekteydi.

28 Temmuz 1914'te 1. Dünya Harbi çıktığında ödeneksizlikten okul kapatıldı.

Yeni Mülkiye, eski Mülkiye'nin usul ve törelerine göre öğrenim yaparak, yetiştireceği öğrenciye yine eskisi gibi ülkücü bir ruh verecek şekilde ders programı tanzim ve tertip olunan öğretim kadrosu ile üç yıllık öğretim süreli, yatılı ve ücretli olmakla idare amiri yetiştirmek üzere İçişleri Bakanlığına bağlı, şube ayrımı yapılmaksızın Yıldız Sarayın Yaveran Binasında 45 öğrenci ile bir zaruret sebebiyle 5 Kasım 1918 tarihinde tekrar açıldı.

30 Ekim 1918'de Mondros Mütarekesi (esaret vesikası) imza edilmiş, İttihat ve Terakki liderleri yurdu terk etmiş, önce İstanbul sonra yurdun yüzde yetmiş beşi İtilaf Devletleri tarafından bilfiil işgal edilmiş, orduları dağıtılmış, 600 yıllık İmparatorluk yok olup gitmişti.

Mülkiye, böyle bir ortamda, böyle kötü bir durumda derslere başladı. Vatanın kurtuluşuna, milletin istiklaline kavuşacağına olan güvenlerini yitirmeden, vatanperver öğretmenlerin eğitim ve öğretimleri ile yetişerek yarının Büyük Türkiye'si mimarlığına hazırlanmaya devam etmişlerdir.

Bu güven ve inanışa en güzel örnek olarak Vatan yahut diğer adıyla Mülkiye Marşı'nı gösterebiliriz. Babası binbaşı İbrahim Edhem Hakkı Bey'i Kafkas Cephesinde şehit veren, annesini de bir yıl sonra kaybeden Mülkiye öğrencisi Cemal Edhem (Yeşil), milletin yapıcı ve yaratıcı kudretine, istiklal aşkına güven ve inancıyla, Mülkiyelî'nin Yurt ve Millet hizmetinde bir çeşit Amentü olarak kabul ettikleri ve değerini günümüze kadar sürdüren Vatan/

Mülkiye Marşı'nın güftesini yazmıştır.

Güfte de bir iyimserlik havası vardır. Şiir, sanki Kurtuluş Savaşı'nı önceden haber vermekte ve bunun hayırlı sonucunu belirtmektedir. Şiiri kıymetli besteci Musa Süreyya marş olarak besteleyerek Mülkiye Marşı meydana gelmiştir.

Yeniden açılıştan sonra Mülkiye, Dahiliye'den alınıp Maarif Nezaretine bağlanarak, yalnız idare amiri yetiştiren okul olmaktan çıkarılıp, Devlet daire ve genel idare hizmetlerinin üst kademeleri için eleman yetiştirecek yüksek okul haline 17 Temmuz 1920 tarihinde getirildi.

KURTULUŞ SAVAŞI VE MÜLKİYE

Ömür boyu Yurda hizmeti ibadet haline getiren Mülkiyeli yarına olan güvenden kuvvet alarak o günkü görevlerini yapmaya devam ettiler.

Doğu Anadolu Bölgesinde Kazım Karabekir Paşa'nın Ermenilere karşı savaş kazanması, Batı'da Ali Fuat Paşa'nın düşmana karşı ilk silahlı

mücadelesi, 1. ve 2. İnönü Savaşları tarihin kaydettiği en güç şartlarda yapılp zaferle sonuçlanması, Sakarya Meydan Savaşı'nın kazanılması, nihayet elde edilen 30 Ağustos 1922 Büyük Zafer ile Başkomutanlık Meydan Muharebesinin Mustafa Kemal Paşa ve komuta heyetinin sevk ve idaresinde kazanılması ile doğan aydınlık günler Türk bahtının ebediyen parlayacağını müjdeliyordu. Türk askerinin Refet Paşa komutasında 4 Kasım 1922'de İstanbul'a girmesiyle TBMM idaresine kavuşması büyük törenlerle kutlanmasına vesile oldu.

CUMHURİYET MÜLKİYESİ

Cumhuriyet dönemi, imkânların elverdiği ölçüde intikal devri özelliklerine uygun olarak gelişme başlattı. Derslerde pek değişiklik olmadı. Sistemde devlet kadrolarına kaliteli memur yetiştirmek öngörüldü.

Cumhuriyet hükümetleri, Devletin sivil koruyucusu ve yöneticilerini yetiştirecek olan Mülkiye için hiçbir fedakârlıktan kaçınmayıp, okula ve Mülkiyelilere gönülden umut bağlarını devam ettirdiler. Yeni ruhla çıkarılmış kanunları, devrimci bir

ruhla uygulayacak uzman yöneticilere pek fazla ihtiyaç vardı. Bu sebeple Batı uygarlığına yönelik öğretim sistemi uygulamasıyla Maarif Vekâletine bağlı Meslek Mektebine dönüşerek idari, mali ve siyasi şube öğrencilerinin Fransızca bilmeleri şartı ile 4 yıl öğrenim görmeleri 4 Aralık 1925 yılında kararlaştırıldı. Okul her çeşit kültürel faaliyetler ve moral düzgünlüğü içinde öğrenime başladı.

4 ARALIK KURULUŞ KUTLAMALARI

1925 Yılı ilk mezunları, 58 yıl evvel 1867 yılında Mülkiye'nin 4 yıla çıkarılması sebebi ile 4 Aralık kutlamaları bu tarihte başlamış "mazinin kıymetli evlatlarını, Mülkiye'nin faziletkâr mezunlarını aynı sıralarda feyz aldıkları, aynı aşkla çarpan kalplerinin sesini canlı tutmak" için bugüne dek yapılan anma günleri Mülkiyeli'nin şiarı olmuştur.

Ankara'da bulunan Mülkiye mezunları 4 Aralık 1929 da Ankara Palas'ta bir ziyafet vermişler, ülkenin irfan kurumları içinde en uzun ömürlü olan Mülkiye'nin mütefekkir, ilim adamı ve idare adamı yetiştiren kurumun yıl dönümüne birçok zevat katılmış, Mülkiyeli'nin memlekete yaptığı hizmetler, iyilikler, yetiştirdiği kıymetli mezunlar anılmış ve okula tebrik telgrafları çekilmiştir.

4 Aralık 1934 günü İstanbul okul binasında, Ankara da ise Ankara Palas Salonlarında coşkun sevinç havası içinde; Millet Meclisi Başkanı Kazım Özalp, Başbakan İsmet İnönü ve Bakanların katılımı ile kutlandı. Meclis Başkanı'nın Cumhurbaşkanı Atatürk'e çektiği "Mülkiyeli'lerin sarsılmaz bağlılıklarını" bildiren telgrafına, anında cevaplayan Atatürk "Siyasal Bilgiler Okul Çıkışlılarına" başlıklı tebrik telgrafında, okulun yeni ismini de koymuş oluyordu.

<https://www.koleksiyonevi.net/en/product/231126/egitim-tarihi>

1935 Yılı bütçe görüşmelerinde “Mülkiye’yi Ankara’da, O’nun mazisine yakışır şekilde yeniden teşkilatlanmasını” müjdeleyen konuşmaların yapıldığı yılda, Devlet erkânının hazır bulunduğu 4 Aralık yıl dönümünde Başbakan İsmet İnönü’nün Mülkiyeli’lerin “Ata’sının yüce adını anarak ve kendilerine karşı besledikleri derin ve içten saygılarını” belirten telgrafına Cumhurbaşkanı Atatürk’e gönderdikten sonra Başbakan İnönü günün büyük işlerine değinen mühim konuşmalarında Mülkiyeli’lere hitabında “59 senedir bu memlekete en değerli hizmet yapmış olan Mülkiye’nin ilerde yapacağı bundan daha az değil, daha çok olacaktır.” Bu konuşmalardan sonra gelen Atatürk’ün “İdarecilere Seslenişi” telgrafı geceye tarihi bir misyon vermiş, toplantıda bulunanlara taşkın bir heyecanın en yüksek zevkini tattırmıştır.

SIYASAL BİLGİLER OKULU

Ankara’da yapılan Siyasal Bilgiler Okulu yeni binası Ekim 1936 yılında teslim edildi. Yatılı olan okula ihtiyaç kadar öğrenci alınması, kuvvetli bir öğretim kadrosu ile öğrenime başlamasına karar verilerek İstanbul’daki okulun Ankara’ya nakli sağlandı.

1915-1918 Yılları arasındaki 3 yıl 2 ay 1 günlük kapalı kalış süresi çıktıktan sonra 12 Şubat 1859’da açılan Mülkiye İstanbul’da 74 yıl 6 ay 22 gün kaldıktan sonra yeni ad, yeni kişilik ve kimlik kazanarak, amacından bir şey kaybetmeksizin, Türkiye Cumhuriyeti’nin ebedi Başkent’i Ankara Garı’nda Mülkiye öğrencilerini, Mülkiyeli bakanlar, milletvekilleri, müdürler ve çok kalabalık bir topluluk karşıladı. Muhafız Alayı Bandosu eşliğinde başlayan yürüyüş Meclis önünde bando eşliğinde söylenen İstiklal Marşı ile TBMM selamlandı. Ulus Anıtı önünde Milletvekilleri, Bakanlar ile birlikte bekleyen

<https://listelist.com/ankara-universitesi-siyasal-bilgiler-fakultesi/>

TBMM Başkanı Abdülhalik Renda, Meclis ve Hükümet adına Mülkiyelileri karşıladı. Ulus Anıtı’na çelenk konulduktan sonra tören başladı.

Ankara’da bulunan duayen Mülkiyeli, Ordu Milletvekili Ahmet İhsan Tokgöz, okul hocaların nasihati olan şu sözleri hatırlattı. “memuriyet hayatınızda yolunuz doğruluk, mesleğinizin namus olsun...”

Öğretim kurulu adına Prof. Edhem Menemencioglu “Bütün Mülkiyeli’ler kanımızın son damlasına kadar Atatürk’ün yarattığı Türk İnkılabının disiplinli işçileri olarak kalacağız...”

Öğrenciler adına son sınıf öğrencisi Turgut Göle, kendilerine gösterilen ilgiye teşekkür ederek “feyizli bir devrin açılacağına inanarak geldik. Ankara’da açılan bütün bir tarihin baştan başa muvaffakiyet ve zaferle dolduğunu görüyoruz...”

Konuşmalarından sonra öğrenciler otobüslere binerek Cebeci’de yapılan yeni okul binasına gitmişler ve 15 Kasım 1936’dan itibaren derslerine başlamışlardır.

Mülkiye’nin 77. yıl dönümü 4 Aralık 1936 günü Okulda, Ankara Palas’ta ve Halk Evinde samimi bir havada

kutlanmış, okuldaki törene Başbakan İsmet İnönü, Bakanlar, değerli kişiler ile eski ve yeni mezunlar katılmıştır. Okul Müdürü Emin Erişirgil Ankara’da kutlanan ilk yıl dönümünün ehemmiyetini deindikten sonra “Okul, devlet idaresi hayatında vazifesini her şeyden üstün tutan seciyeli memur yetiştirmekle tanınmıştır” diyerek konuşmasını tamamladıktan sonra, Başbakan İsmet İnönü’nün sık sık alkışlarla kesilen veciz konuşmalarında Mülkiyeli’lere seslenişi “Mülkiyeli’leri idare, maliye ve siyaset sahasında, memleketi idare edecek olan başlıca bir unsur olarak sayıyoruz... Mülkiyeli’ler kurulmakta olan yeni Türkiye’nin ikbali şevketi sizin aşkla, idealle, vücudunuzu Memlekete vakfetmenize bağlıdır. Mülkiyeli’ler, çalışmak için yarın çok geniş saha bulacaklardır.” seslenişi ile tören sona ermiştir.

Bundan sonra 4 Aralık toplantı ve törenleri her yıl yapılmakla gelenek haline gelmiştir. 1935 yılında mali şube öğrencilerine verilen burs desteği, idari şube öğrencilerine de verilmesine bu yıllarda başlanmıştır. 1936 Yılında başlayan dört yıllık öğrenim süreli mezunları 34 idari, 56 mali, 13 siyasi şubeden oldu.

1936-1937 sömestr tatilinde son sınıf öğrencilerinden bir grup ilk defa Romanya ve Macaristan gezisi yapmışlardır.

4 Aralık 1940 yılı 81 yıl dönümü törenlerine ilk defa Devlet Başkanı sıfatıyla katılan İsmet İnönü huzurunda, Okul Müdürü Emin Erişirgil söylevinde “okuldan yetişenlerin halka hizmeti şiar edinmiş olmaları” konuşmalarına, son sınıflar adına İsmail Soysal “halkın refahına, ülkenin inkişafına, yurdun istiklaline durmadan çalışmak, müşterek idealimizdir” konuşması ile cevap vermiştir.

Cumhurbaşkanı İsmet İnönü, okul ve öğrencileri övgülü konuşmalarında “Diğer ilim müesseseleri mezun verirken, onlara serbest mesleklerde de çalışma imkânı veriyor. Fakat bu okul mezunları daha ilk günlerinde kendilerini Devlet’e vakfetmek kararı ile işe başlıyor. Ömürlerini millet hizmetine bağlaşıyorlar. Memlekete faydalı olmayı maksatlarına uygun buluyorlar. Başlıca idare mekanizması içinde vazife alıyorlar. Bu bakımdan müessesenin hususiyeti ve kendine mahsus şeref ve imtiyazı vardır. Hayatta çok geniş bilgiye ihtiyacınız vardır. Araştırma isteyen mesleğe gireceksiniz. Teşkilatçı, kurucu ve bulucu özelliklere sahip olma bilgiye, tetkike

ve tecrübeye ihtiyaç gösterir.. Sizin muvaffakiyetiniz, Millete geniş ölçüde hizmettir” diyerek konuşmalarını tamamlamıştır.

Faik Öztrak’ın İçişleri Bakanlığı döneminde Dâhiliye Memurluğu kanununda değişiklik yapıldıktan sonra Kurs Yönetimi S.B.O. Müdürlüğüne verildi. İki yıl maiyet memurluğu stajında iyi sicil alan ve uygun tez hazırlayan adaylar açılacak “Kaymakamlık Kursu” na ilk defa çağırılarak 6-9 ay kurs gördükten sonra sınava tabi tutularak Kaymakam olmaları sağlandı.

84’üncü yıl dönümünde, 4 Aralık 1943 törenlerinde Okul Müdürü Prof. Zeki Me’sud Aslan konuşmasında memleket ve okul bünyesindeki değişiklikten bahisle “ilk defa okur-yazar memur yetiştirmek gayesiyle kurulan mektebin, Cumhuriyet döneminde karakterli ve bilgili memur yetiştirmek” için nasıl teşkilatlandığından söz ederek “Bugünün üstün vatandaşı, bilgi ve ülküyü birleştiren karakterli insandır” demişlerdir.

1947 Yılı 88’inci yıl dönümünde Okul Müdürü Prof. Yavuz Abadan yaptığı konuşmasında Türk Hükûmranlığının sembolü olan idare cihazının kurulup işlenmesinde, mezunlarına birinci planda rol düştüğünden söz

ederek, “Devleti yaşatan, milleti yükselten kaideler değil, insanlardır. İnsanlık vasfıyla idare adamı hem adaletin, hem emniyetin koruyucusu ve bekçisidir” demiştir.

FAKÜLTE OLUŞU

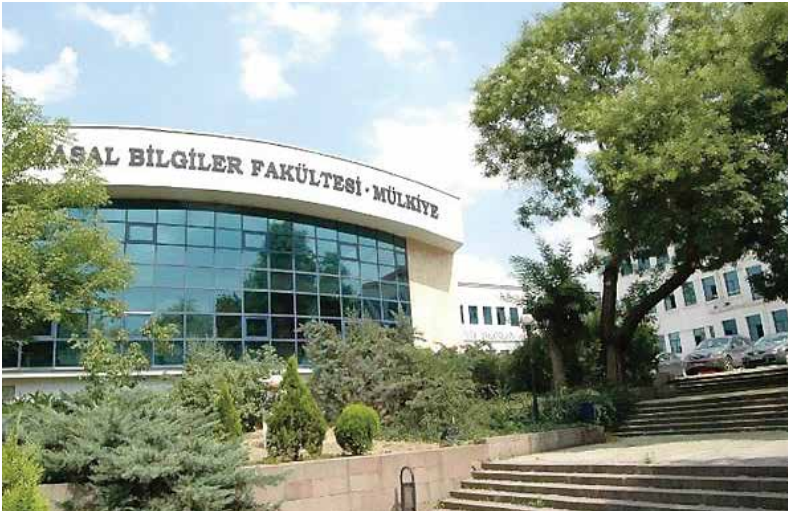
Enstitüleri, öğrenci yurdu, mecburi yabancı dil öğretiminin ve te’sis gayesinin mahfuz tutulduğunu belirten hükmü eklenmek suretiyle TBMM, 23.03.1950 tarihinde 5627 sayılı kanunla Siyasal Bilgiler Fakültesi ismi ile Ankara Üniversitesine katılmıştır.

1949 Yaz döneminde Siyasal Bilgiler Okulu’ndan son mezunlar 53 idari, 32 mali ve 11 siyasi şubeden olmak üzere toplam 96 mezun vermiş, ayrıca 1936 dan beri yapılan İnek Bayramı da kutlanmış olup, okulun son müdürü Fethi Çelikbaş’tır. 1915 de geçici kanunla 3yıl, 7ay, 1 gün kapanmasını indirirsek 87 yıl, 6 ay, 10 günlük şerefli okul dönemi yerini, yeni Siyasal Bilgiler Fakültesi (SBF) dönemine başlamış oluyordu.

Fakülteye dönüşümü ile ilgili örgütlerin kurulmasına geçilerek, fakülte profesörler ve yönetim kurulu ile komitelerin başkan ve yönetim kurulları teşkil edildi. Fakülte profesörler kurulunca eski SBO müdürü Prof. Fethi Çelikbaş Dekanlığa seçilerek öğretime başlandı. 1950-1951 Ders yılı için 150 yeni öğrenci alınarak tüm öğrenci sayısı 521 oldu.

Fakülte öğretim üyelerinin bir kısmı inceleme yapmak üzere Avrupa ve Amerika’ya gönderilmiş, öğretim kadrosu Avrupa’dan getirilen profesörlerle güçlendirilmiş, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdare Enstitüsü (TODAİE) 1 Aralık 1954’de Siyasal Bilgiler Fakültesine bağlı olarak çalışmasına başlamıştır.

4 Aralık kuruluş kutlamalarında dekanların yapmış olduğu konuşmalar, öğrenciler üzerinde etkili oluyordu.

<https://listelist.com/ankara-universitesi-siyasal-bilgiler-fakultesi/>

93'üncü yıl dönümünde Fakülte Dekanı Prof. Yavuz Abadan, "Mülkiyeli'lik geleneği geri ve köhneleşmiş kıymet hükümlerine asla iltifat etmez. Şahsiyet, hürriyetin olduğu kadar, Devlet ve Millet hizmetinin de temelidir. İdare adamı, ülkücü bir ruh enginliğinin bütün fedakârlık ve müsamaha duygularını nefsinde taşımalı, halkı sevmesini bilmeli, bir halk adamı olmalı, yapıcı ve yaratıcı insan olmalıdır" demişlerdir.

1955-1956 Yılında SBF'de "doktora sınıfları" açılmış, üniversite niteliklerine kavuşmuştu.

YÜZ YIL KUTLAMASI

4 Aralık 1959 yılında şerefli hizmet yıllarının yüzüncü yılını idrak etti. Tören TBMM Başkanı Refik Koraltan, Başbakan Adnan Menderes, Kabine Üyeleri, yabancı ilim adamları, davetliler ile Mülkiyeli'lerin ka-

tilimiyla Dil-Tarih-Coğrafya Fakülte Salonunda yapıldı.

A.Ü. Rektör V. Ord. Prof. Ekrem Akurgal "S. B. Fakültesi Mülkiye adı altında yüz yıllık geçmişi ile Yurdu-muza idari, siyasi ve mali alanda müstesna şahsiyetler yetiştirmiş olan bir müessesedir" demişlerdir.

Dekan Prof. Fehmi Yavuz "İdareci devlet hayatının hem devamlı, hem islah edici bir unsuru haline gelmiştir" dedikten sonra, dost A.B.D. Başkanı Eisenhower'e insanlığa ve sulha yaptığı hizmetlerden dolayı "Fahri Siyasi İlimler Doktoru" payesini bir gün sonra verileceğinden söz etmiştir.

En yaşlı Mülkiyeli Prof. Tahsin Ayni, özlü konuşmasında "Mülkiyeli yaşlanırlar fakat ihtiyarlamaz" dedikten sonra "bilgilerinizi daima genişletiniz, fazilet ve ahlakınızdan hiçbir fedakârlıkta bulunmayınız" tavsiyesinde bulunmuştur.

1962-1963 Ders yılında SBF'ye bağlı olarak Basın Yayın Yüksek Okulu açılma teşebbüsleri olumlu safhaya girmiş, 1963-1964 yılı 650 kişilik yurt binası, sınıflar ve modern kitaplık binaları tamamlanmış, öğretime bu binalarla başlanmıştır.

Lisans ve Sınav Yönetmeliği'nin yenisi Temmuz 1966 da yürürlüğe girmiş, 1968 ders yılına Siyasal Bilgiler Fakültesi, ilk ikisi genel kültür, son ikisi ihtisas olmak üzere dört sınıftan teşekkül ederek a. Siyaset ve İdare Bilimleri, b. İktisat ve Maliye, c. Uluslararası İlişkiler, d. İşletme bölümleri ile öğretime başlamıştır.

2020 Yılında 161'inci kuruluş yıl dönümünü kutlayacak olan Siyasal Bilgiler Fakültesi, son yıllarda bölüm sayısını 6 ya çıkararak; 1. Kamu Yönetimi, 2. Uluslar Arası İlişkiler, 3. Maliye-İktisat, 4. İşletme, 5. Siyaset Bilimi, 6. Çalışma Ekonomisi sınıfları ile öğretime devam etmektedir.

SONUÇ

2777 sayılı kanun çıkmasından sonra Siyasal Bilgiler Okul bünyesinde, idare ve tedrisatta geniş değişiklik yapılarak 1950 yılında Fakülte haline gelmiş. Bu değişiklik ile Mülkiye kurumu, milli hayatımızda Atatürk Devrimleri ile milli karakterin bekçisi olarak toplum ihtiyaç ve ülkülerine uygun insanlar yetiştirmek, milli ve insanlık realitelerini araştırmak, bulmak ve yaymakla görevli bulunan Fakülte halinde varlığıyla bir ilim ve öğretim kurumu haline gelmiştir. Türk Devletini, inkılabın en değerli verimi olan modern laik Türk Devletini sağlam temeller üzerinde yükseltmek, layık olduğu itibarlı duruma çıkarmak görev olmuştur.

Günümüzde devlet ve halk ilişkileri her alanda genişlediği için, devlet hizmetinde olanlarda kabiliyet ve bilgi aranması başta gelir. Bilgi, in-

sana hadiseler mahşeri arasında değişmez münasebetleri tayin, değişik ihtiyaçları takip melekesi kazandırır. Diğer esas nefis feragatidir. Demokratik rejim içinde idare adamı ülkücü ruh enginliğinin fedakârlık ve müsamaha duygularını nefsinde taşımalı, halkı sevmesini bilmelidir. İdareci bürokrat değil bir halk adamı, milli ruh şuurunun sembolü, milli kalkınma dileğinin mihrakı, maddi ve manevi bütün vasıta ile kıymetleri değerlendirmeyi bilen yapıcı ve yaratıcı bir insandır. Demokraside amme otoritesinin kaynağı, halkın dilek, güven ve sevgisinde toplanır. Bu sebeple kuvvetini halktan almanın zevkini tadamayan, gayret, ehliyet, bilgi ile geniş kitlelerin güven ve sevgisini kazanamayan idareci başarıya ulaşamaz.

Mülkiyeli olarak, Mülki İdare Amiri olarak gayretin hedefi, devrimizin

çeşitli ve çözümü müşkül sorunları karşısında duraksamadan, irkilmeden, ideal bir hayat rejimini ve cemiyet nizamını gerçekleştirmek, Türk toplumunu medeni ve müreffeh bir seviyeye yükseltmek, buna aykırı belirtilerle uğraşıp, yolumuzu ahlaki zihniyetin ışığı ile aydınlatmak olmalıdır. Bu uğurda katlanacak fedakârlığın mükâfatı, Vatanın şükranı, Milletin takdiridir.

KAYNAKÇA

1. Ali Çankaya – Mülkiye Tarihi
2. Pror. Dr. A. Şeref Gözübüyük – Türkiye'nin İdari Yapısı
3. Prof. Dr. Lütfü Duran – İdare Hukuku
4. Meşhur Valiler
5. İdarecinin Sesi Dergileri
6. Meydan Larousse

EK-1

MÜLKİYE MARŞI – VATAN MARŞI

Güfte – Cemal Edhem (1919) Beste – Musa Süreyya (1921)

*Başka bir aşk istemez, aşkınla çarpar kalbimiz,
Ey Vatan göz yaşların dinsin, yetiştik çünkü biz;
Gül ki sen, neş'enle gülsün Ay, Güneş, Toprak, Deniz,
Ey Vatan göz yaşların dinsin, yetiştik çünkü biz.
Bir güneştin bir zamanlar, ay kadar kaldımdı dün,
Dün bir ay'dın, sislenen boşlukta yıldızsın bu gün;
Benzin uçmuş bak, ne rüya'dır, bu akşam gördüğün?
Ey Vatan göz yaşların dinsin, yetiştik çünkü biz.
Beklesin Türkoğlu'nun azminde kuvvet bulmayan
Sel durur, yangın söner elbette bir gün Ey Vatan!
Süslenir, oynar yarım, dün ağlayıp matem tutan,
Ey Vatan göz yaşların dinsin, yetiştik çünkü biz.*

EK-2

1935 Yılı 76'ncı yıl dönümü toplantısında Atatürk'ün İdarecilere Seslenişi;

"Bana içten sevgilerini haykıranlar; yarım asırdan beri büyük Türk Ulusunun tam anlamıyla millet olmasına çalışan, onunla en modern bir Türk Devleti kurmak için insanlık fedakarlıklarının hiçbirini esirgemeyen, kültür, idare, intizam ve devlet anlamlarını en son ilmi telakkilere göre tebellür ettirmeye çalışmış ve çalışan yüksek değerde arkadaşlarımdır."

15.01.1942 Tarihinde ihdas edilen ilk Kaymakamlık Kurs bitiminde İçişleri Bakanı Faik Öztrak'ın yeni atanan kaymakamlara yaptığı konuşma;

"Arkadaşlar, yurdun muhtelif kazalarına tayin edilerek oralarda çok çalışacaklardır. Hükümetin yüksek şevkat ve himayesine muhtaç olanlar, ihtiyaçlarının karşılığını sizde bulmak isteyecekler, devletin yüksek şeref ve kudretini sizin şahsınızda arayacaklar. Diğer bütün memurlardan farklı vaziyetiniz olacaktır. Zamanla belli usul ve kaidelerle halli kabül olmayan durumlarla da karşılaşacaksınız, bu vazifeleri zekanızla, sağ görüşünüzle, çabuk ve kesin karar almağa elverişli yeteneğinizle; Yurt yararına, Ulus esenliğini her şeyin üstünde tutan sağlam karakterinizle sorumluluk almaya yeterli cesaretinizle başaracaksınız."